

آزمون های تشریحی

انواع آزمون های تشریحی

آزمون های تشریحی را با توجه به آزادی عمل آزمون شونده در پاسخ دادن به سوال های آزمون، به دو دسته گسترده ه پاسخ و محدود پاسخ تقسیم می کنند. ویژگی های این دو نوع آزمون در زیر توضیح داده می شود.

الف- آزمون گسترده پاسخ:

در آزمون های تشریحی گسترده پاسخ، هیچ گونه محدودیتی برای آزمون شونده منظور نمی شود و او عملاً آزاد است تا هر طور

که مایل باشد پاسخ خود را بپرواند و سازمان دهد. آزمون شونده در پاسخ دادن به سوال های این نوع آزمون، هم از لحاظ زمان

پاسخ دهی و هم از جهت مقدار پاسخ، آزادی کامل دارد. وی در پاسخ دادن به این نوع سوال آزاد است تا مطالبی را ارائه دهد

که به نظر او منطقی و مفید هستند و مطالب خود را به گونه ای که می خواهد سازمان دهد. همچنین آزمون شونده باید

اطلاعات و دانش های خود را ارزیابی کند و اندیشه های خود را به نحوی منطقی، منسجم و بدیع بر روی کاغذ آورد . بنابراین،

سوال های آزمون های تشریحی گسترده پاسخ برای سنجش هدف های تحلیل، ترکیب و ارزشیابی (بالاترین طبقه ه ای طبقه بندی هدف های آموزشی، حوزه شناختی) مناسب ترین سوال ها هستند.

ب- آزمون محدود پاسخ:

در آزمون های تشریحی محدود پاسخ، آزمون شونده در دادن پاسخ به سوال ها آزادی کامل ندارد، بلکه صورت سوال او را ملزم

می سازد تا پاسخ خود را در چهارچوب شرایطی خاص محدود کند. همچنین این سوال ها برای پاسخ آزمون شونده، هم از لحاظ

زمان پاسخ دهی و هم از نظر مقدار پاسخ، محدودیت هایی قائل می شوند. این سوال ها آزمون شونده را محدود به جواب دادن

درباره یک موضوع خاص می کنند و از این لحاظ به آنها محدود پاسخ می گویند. افزون بر این، پاسخ آزمون شونده به ه نصف صفحه و یک پاراگراف محدود شده است.

ما در آزمون های محدود پاسخ، با محدود کردن پاسخ آزمون شوندهگان به یک موضوع مشخص، تصحیح پاسخ های آنها را

همهنگام تر و آسان تر می کنیم. اما این محدودیت سبب می شود که آزمون شونده نتواند توانایی خود را در ترکیب کردن

اندیشه ها و بیان آنها به صورتی منسجم و منطقی ابراز کند. بنابراین سوال های آزمون محدود پاسخ برای اندازه گیر

ی توانایی

یادگیرندگان در سطوح فهمیدن، کار بستن و تحلیل مناسب است، ولی برای سنجش توانایی ترکیب (خلاقیت) و ارزشیابی زیاد مناسب نیست.

محاسن و معایب آزمون های تشریحی

صاحب نظران و متخصصان، نظرهای موافق و مخالف زیادی نسبت به کاربرد آزمون های تشریحی ابراز داشته اند. م
دافعان این نوع آزمون ها محاسن آنها را به شرح زیر برشمرده اند:

تهیه آزمون های تشریحی از تهیه آزمون های عینی آسان تر است.

۱. این نوع آزمون تنها وسیله موجود سنجش توانایی آزمون شونده در پروراندن جواب سوال ها و بیان آنهاست.

۲. این آزمون ها توانایی پاسخ دادن به سوال ها را می سنجند نه توانایی انتخاب پاسخ ها را.

۳. آنها موقعیت های واقعی تری را از آزمون های عینی به آزمون شوندگان عرضه می کنند.

۴. آنها بر روش مطالعه یادگیرندگان تاثیر مثبت به جای می گذارند.

در مقابل، مخالفان کاربرد آزمون های تشریحی دلایل زیر را علیه استفاده از این آزمون ها ارائه می دهند:

۱. این آزمون ها نمونه کوچکی از محتوای درس و هدف های آموزش را اندازه می گیرند.

۲. تصحیح برگه های امتحانی این گونه آزمون ها نمی تواند با دقت و به طور عینی انجام گیرد.

۳. تصحیح برگه های امتحانی این آزمون ها بسیار وقت گیر است.

۴. هرچند که محاسن پیش گفته را می توان برای آزمون های تشریحی یک امتیاز به حساب آورد، با وجود این، معایب ذکر شده به مقدار زیادی از کارایی این آزمون ها می کاهد.

قواعد تهیه سوال های تشریحی

۱. در نوشتن صورت سوال های آزمون یک درس، با رسم جدول مشخصات آن درس، دقت کنید که سوال ها به طور مستقیم به هدف های آموزشی مربوط شوند.

۲. سوال های تشریحی را تنها به اندازه گیری هدف هایی محدود کنید که با سایر انواع آزمون ها به خوبی قابل اندازه گیری نیستند.

۳. صورت سوال های تشریحی را با عبارات و کلمات واضح و روشن بنویسید و از کلی گویی و ابهام در بیان بپرهیزید.

۴. از کاربرد کلمات "چه کسی"، "چه وقت"، "کجا" و امثال اینها بپرهیزید.

۵. تا حد امکان از سوال های تازه و موقعیت های جدید استفاده کنید.

۶. سوال های مربوط به موضوعات و عقاید بحث انگیز باید طوری طرح شوند که از آزمون شونده بخواهند تا شواهد لازم برای مستند کردن عقیده انتخابی را بیان کند، نه اینکه از او بخواهند تا صرفاً عقاید شخصی خود را شرح دهد.

۷. به آزمون شوندگان حق انتخاب چند سوال از میان تعدادی سوال را ندهید.

۸. برای پاسخ دادن به سوال ها، زمان کافی در نظر بگیرید و زمان هر سوال را نیز به طور جداگانه مشخص کنید.

۹. با نوشتن سوال هایی که به جواب کوتاه نیاز دارند، تعداد آنها را افزایش دهید و از مشکل ضعف نمونه گیری آزمون های تشریحی بکاهید.

۱۰. عواملی را که در ارزشیابی آزمون های تشریحی دخالت خواهید داد از پیش تعیین کنید و آنها را به اطلاع آزمون شوندگان برسانید.

قواعد تصحیح پاسخ های سوال های تشریحی

۱. پاسخ های سوال ها را تنها بر اساس هدفی که در سوال گنجانیده شده است تصحیح کنید.
۲. با نوشتن یک پاسخ نمونه یا الگو برای هر سوال به عنوان کلید، از دخالت عوامل نامربوط جلوگیری کنید.
۳. پاسخ را سوال به سوال تصحیح کنید نه ورقه به ورقه.
۴. هنگام تصحیح ورقه های امتحانی از شناسایی نام صاحبان آنها خودداری کنید.
۵. در صورت امکان از یکی دو نفر از همکارانتان بخواهید تا پاسخ سوال هایی را که شما تصحیح کرده اید، تصحیح کنند.
۶. تمام پاسخ های آزمون شوندگان به یک سوال را در یک نشست و بدون وقفه زمانی تصحیح کنید.
۷. به نمرات سوال هایی که قبلاً تصحیح کرده اید نگاه نکنید.
۸. بر روی برگه های آزمون اشتباهات دانشجویان را تصحیح کنید و اظهارنظرهای خود را بنویسید.